

LA TRAMONTANA

PREGÓ

Are ojats de pol á pol
 los que la llengua parlau
 en que 's va escriure la pessa
 ó sainete en dúas parts
 de Saldoni y Margarida
 en sombras tan popular;
 y l'auca que ve á da un curs
 de l'Historia natural;
 y l'romanso de las modas
 criticant á n' els gabaigs;
 y l'llibret tan divertit
 de las cansons de Nadal
 per cantarse en los pessebres,
belenes en castellá;
 y las legendsas tan cayas,
 ilustradas ab grabats,
 que 's publican á dos quartos
 baix la forma de ventalls;
 la que en Claret, sa doctrina,
 ab ninots feu estampar
 per ensenyansa dels nens
 y perque los homes grans,
 y principalment las donas,
 inspirantse en la moral,
 lo cometre aetes evitin
 contra de la honestitat,
 fentlos veure ab senzillés
 que de concorre als saraus
 y ballanths, sens coneixeho
 al infern se 'n van saltant;
 la que als reys del *si non non*
 los servia per jurar;
 la que 'ls Xanxas y Gutierrez
 per forsa y á copia d' anys
 ab la seva en fan xanfayna
 quan ne són municipals;
 la que haurian de parlarne
 nostres sabis concejals
 á dins del Saló de Cent,
 en lloch del xarrich xarrach
 que á grumolls surt de sa boca
 al intentar perorar
 en la llengua en que 'ns avisan
 lo qu' hem de pagar cada any
 perque la gent de Madrid
 puga viure ab tot lo faust
 que requereix als senyors
 mantinguts per tants vassalls,
 y llengua, per fi, que á casa
 de tots los bons catalans
 desde sempre sols la parlan
 no més que 'ls plats esquerdat:
 la que enténdrela á Madrid
 no han volgut ara ni may;
 la que en proclamas en serio
 ja fa una dotzena d' anys,
 de los Peres y los Jaumes
 nos parlava un general,
 qu' es sabi ademés y comte
 y magriscolis y llarch,
 y ab la cua entre las camas
 sens dir *abur* se 'n aná
 no fa molt, (y per sos cambis
 sembla un sigle tirant baix);
 la llengua que ha estat usada,
 y sempre es nova y flamant,
 per l' *Ola-Vos*, en Fornells,
 l' Antopet, mossen Será,
 en *Venid caritativos*,
 l' Amalia boja, en Xarau,
 l' insigne Bernat Xinxòla,
 y altres mil per acabar;
 es á dí en una paraula
 per no pecar de pesats,
 los qui volem que n' escoltin
 aquesta crida que 's fa,
 son los que sense fe embuts,

sense tirar capellans
 ni arrossegarne la llengua,
 saben dir *setze* ben clá,
 y per entendreho bastava
 que al comensament, á dalt,
 á estil del ORDENO y MANDO
 que 'ns clavan sovint pe 'l nias
 los que sabre ne rumbejan,
 'guessim posat: *Catalans*.
 A n' aquestos, sí, á n' aquestos,
 nos dirigim ab afany
 per dals compte (s' assegura
 que no 'l tindrán de pagar)
 dels projectes y caborias
 que 'ns bullen á dintre 'l cap
 mateix que un olla de cols
 fentne *xup xup* y vessant.
 Mes avans d' entrá en l' assumpto
 que ara portém entre mans,
 es precis di alguna cosa
 que considerém del cas.

Al donar una mirada
 per nostra comtal ciutat,
 nos convencerém de sobras
 que desde dalt fins á baix,
 del indret y del revés,
 d' una part á l' altra part
 y pe 'ls seus quatre cantons
 desde 'l Moll fins á Hostafranchs,
 y fins desde las Dressanas
 á Sant Martí Provensals,
 corren mals vents á tot' hora,
 dolentíssims en alt grau
 per escurar las butxacas,
 pera xuclarnos la sang,
 y un cop étichs y perduts
 y ja ben nets y pelats
 quan ja ni forsas no 'ns quedan
 ni esma pera fe' un badall
 nos fan fé 'l darrer, que 'ns porta
 de correguda al calaix.
 L' adagi ho diu á las claras:
 «mal usar no pot durar;»
 així, es l' hora que termini
 tan empipador estat;
 y com voler es poder
 pe 'l que ha nascut catalá,
 nosaltres volem que siga,
 nosaltres som catalans,
 y, ó nosaltres podrem poch,
 ó lo que havem dit será.
 —De quin modo?—Molt senzill.
 Ab Fransa casi tocant
 té la nostra Catalunya
 de sa gloria 'l millor raig.
 sa comarca la més rica,
 la més fértil, l' Ampurdá,
 A n' allí l' impertinencia
 tenen de sofrir cad' any
 d' un vent tan fort y terrible,
 tan valerós y tan brau,
 que aixeca enlayre una casa,
 fa que voli per l' espay
 com si fos una plometa,
 y en sense necessitar
 ni carros ni conductoras
 me la traslada de franch
 al punt que li sembla bé,
 á son gust y voluntat.
 Aquest vent, que á cop de vista
 sembla que ha de causar danys,
 no 'n causa; molt al contrari,
 es un remey eficás
 y per probas seguríssim

contra las enfermetats
 que en otras comarcas regnan
 y clavan á can Pistras
 al pobret que per desgracia
 li hagin dit «que Deu te quart.»
 Ve aqueix vent á sé una especie
 d' herbetas de Montserrat,
 ó un d' aquells doctors xerrayres
 establerts en los Encants,
 que saben curá 'l dolor,
 la migranya ó mal de cap,
 y que arrencan las duricias,
 los ulls de poch ó caixals,
 y per poch que se descuidi
 aquell que 's deixa operar,
 ab tota barra las idem
 li extreuhén sense dir ¡ay!
 Pero es mala comparansa,
 puig ben lluny de ser engany
 com los xerraires, lo vent
 ho cura tot de vritat,
 puig deu á n' ell desd' antich
 la salut tot l' Ampurdá,
 que lo que son epidemias
 fins avuy encar no sab,
 ni pe 'ls sigles de los sigles
 mentre ell bufi no sabrá.
 Té per nom la Tramontana,
 nom simpátich en alt grau,
 lo rey dels vents que 'ns ocupa,
 si 's governan per l' espay
 del modo que ho fem nosaltres;
 que á feu com en altres parts,
 li diriam president
 dels xalochs y dels mestrals
 y tota la lletania
 de los seus inclits companys.
 Ja som al medi senzill
 de que 'ls hem parlat avans,
 cansats y aburrits de sobras
 de sentir per totas parts
 als barcelonins queixarse
 ab trist y fatidich clam
 de los mals vents que ne corran
 per sa estimada ciutat;
 ab lo desitj de que cessin
 hem fet demanda formal,
 apoyantla com pertoca,
 á la gent del Ampurdá,
 de que un cop cada setmana
 nos deixessin, si 'ls hi plau
 y 'ns volen fe aqueix favor,
 lo seu vent, que no te igual;
 y 'ls complerts ampurdanesos,
 que ningú 'ls passa la ma
 per la cara ni l' esquena,
 pe 'l devant ni pe 'l detrás,
 nos han dit que 'n disposessim
 desd' aquesta hora á tot drap.
 Ja 'l tenim, no cal dubtarne,
 ja es ben nostre, cridem alt
 perque ho sentin fins los sorts
 del mon en las quatre parts.
 Desd' avuy LA TRAMONTANA,
 sens faltá un dissapte may,
 bufadas á tort y á dret
 per Barcelona dará,
 y los mals vents d' aquest modo
 esbargintse per l' espay,
 la salut que necessita
 anirá aixis recobrant.—
 Y com que LA TRAMONTANA
 sab l' origen dels seus mals,
 tan tranquila com s' emporta
 las casas del Ampurdá,
 de bigotis fará caure
 los *quidams* particulars

PROSPECTE

que deixant a casa seva
van a tenir mals-de-cap,
de negocis del comú
ocupantse en lo despaig,
per la vanagloria tonta
y á més infantil afany
d' exhibirse en la comedia
que van a veure de franch,
de passejarse en berlina
que no 'ls hi costa ni un ral,
de clavars, també d' arrós,
tiberis, tecas y farts,
y no falta fins qui jura
y diu que no jura en fals
que no tot s' enclou aquí,
que fora ser molt babau
á la paraula negoci
creures que sigan estranys,
fentne seguir com á prova
moltes coses que han passat
del cementiri, del aygua,
dels consums, aixó del Parch,
qu' es un assumpto molt sério
y cosa de molts de naps,
y 'l més gros, que cobrant sempre
remils de duros al any,
á la Casa de la vila
un xavo no 's cobra may,
y tot se queda per fer,
y tot esta descuidat,
y rifa cada setmana,
y 'ls carrers sense empedrar,
y ab uns sots pitjor que timbas,
y volgos á cada pas,
y vehiculs que s' encallan,
y carreters que renegan,
y espaternech de caballs,
y cotxes dels morts á trossos
y fins á botó de fanch,
y... es cosa de no acabarse
si no 's posa 'l punt final
del modo qu' aquí 'l posém.
LA TRAMONTANA ho farà
desde la seva sortida,
dissapte vinent (si plau
á n' aquells que al candelero
fa poch dias han pujat,
y diuhen que 's diu que diuhen
que ja no hi haurán Fiscals).
A contar desde aquell' hora
desd' allavors endevant,
contra de tothom que falti
siga petit, siga gran,
tant si es pobre com si es rich,
tant sent alt com sentne baix,
ab furia LA TRAMONTANA
de valent l' hi bufará
fins á clavarlo per terra,
revolcantlo per lo fang
y quedantne tan malmés,
de xiribechs y berganchs,
que quan pretengui aixecarse
no puga lograrho may,
y en que pogués, per lo vistas

las remarcadas senyals
impresas en lo seu rostre,
que s' amagués en un cau
ferian, per no ser vist,
ja que com estigma baix
prenentlas los que 'l miressin
y apartanse 'l del costat,
que 'l senyalan ab lo dit
veuria per totes parts.
Seguint esta noble idea,
LA TRAMONTANA obrará
no sols ab los que sortiren
elegits per concejals
gracias á la dependencia
de casa de la ciutat,
que manada pe 'ls seus amos
sense vot varen votar
aixecantne morts y vius
y noms y tipos mudant,
que al aplaudit Cascabel
me l' hageran deixat blau,
sino contra de tothom
que vaji ab frau ó be enganys,
que lo tort ho pinti dret,
que lo negre ho torni en blanch
y vice-versa, á l' usansa
dels cotxes arreconats
densá que corren tramvias
com á furias infernals
passant per sobre de tot,
tant per camas y per caps
com per 'quellas ordenansas
que 'n diuhen municipals,
fetas déu sigles enrera
per dar la norma y compas
dels avensos y cultura
d' un poblet del Indostan.

LA TRAMONTANA es amiga
de da á la publicitat
un per un tots los seus actes:
vol al públich per fiscal:
¿si ella de tothom vol serne,
com se 'n pot ella excusar?
Fa aixó que á n' aquesta mira
sos desitjs interpretant,
ab ninots de ma de mestre
deguts á artistas com cal,
que de part á part del mon
lo seu nom es reputat,
omplirém de bons dibuixos
tot una plana molt gran,
y fins de vegadas duas
yan així siga del cas;
y mes... ho poden ben creure
perque será veritat,
algun cop, per francesilla
de fe' un obsequi de franch,
lo dibuix ne será un cromo
de mil colors virolats,
ocupantne duas planas
estesas de dalt á baix;

y ab un text explicatiu
dels escriptors catalans
que hi tenen la ma trencada,
y si no son mestres gays
son professors de valúa
per lo progrés ensenyar:
seguintne la bella máxima
de instruhirne deleitant,
los seus fets ne dará á llum
en bon paper satinat,
y ab tipos dels de primera,
de gust, bonichs y flamants,
fentne 'l primorós tiratje
que avuy ne reclama 'l art,
la Imprenta de l' Academia,
que ningú l' hi pot negar
son mostra de perfecció
sos numerosos trevalls.

D' aquets fets se 'n treuran copias
y cad' una sols valdrá...
no una pesseta, ni mitja,
ménos encare; ni un ral,
ni d' aquest valor tan mínim,
tan repetit la meytat;
no més... costa de posarho
perque no ho creguin engany...
sols... ara no s' esgarriñin,
ja están avisats, donchs va:
DOS CUARTOS, NO MÉS DOS CUARTOS,
com si diguessim de franch.
No es cert que sembla impossible:
es que 'ns sobra voluntat,
y ja pot costá 'l que vulga
durém lo projecte á cap,
que no en va, per nostra sort,
havem nascut catalans,
y es nostre lema 'l progrés,
y volem ab molt afany
que prosperi nostra terra,
que es nostra divisa ¡AVANT!

Res més cal dir; fins dissapte,
y si algú, arrufant lo nas
LA TRAMONTANA al llegir,
diu: —Un nou setmanari ¡bah!—
sols lo temps per testimoni
demanem, y sens empaig;
no 'ns dolen prendas per fer
asseguransa formal
que dintre de poch, molt poch,
potsé avans d' acaba 'l mars,
al veure que las promesas
aygua-poll no s' han tornat,
á coro digui tothom:
—«Lo mateix que al Ampurdá,
la nostra ciutat comtal
li deu á LA TRAMONTANA
la salut y 'l benestar;
tant-de-bó que á Barcelona
la tinguessim de molts anys,
y s' obtingués la fortuna
que d' aquí no 's mogués may.»

LA TRAMONTANA

PERIÓDICH VERMELL

POLÍTICA POPULAR

ARTS Y LLETRAS

SALUT PUBLICA

sortirá al ménos una vegada cada setmana, ilustrat ab xispejantas é intencionadas caricaturas originals de distingits artistas, y redactat per escriptors catalans dels mes celebrats en tota mena de treballs literaris é imprés ab un luxo no conegut fins avuy en aquesta classe de publicacions.

Lo primer número veurá la llum pública dissapte vinent, y á pesar de sa bondat se vendrá no més que

!!! á DOS CUARTOS per tot arreu!!!

REDACCIÓ

— 96 RONDA UNIVERSITAT 96 —

ADMINISTRACIÓ